

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Adult: Bétsből, Kelden Mártyius 21-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

A' mint a' *Quotidienne* nevezetű Frantzia Zsurnál erről az Országról megjegyzi, a' Fels. Spanyol Király abban foglalatoskodik szünet nélkül, hogy az ifjak tanításának módját, nem tsak Európai tartományiban, hanem azokon kívül, az azokhoz tartozó Coloniákban is jó lábra állithassa, melly nélkül, a' mint Eő Kir. Felsege maga is meg esmérte 's megvallotta, semmi emberi társaság boldog nem lehet.

Közönséges hir, hogy a' Fels. Spanyol Országi Király a' maga ármádáját, melly most két száz ezer főből álló, száz harmincz ezerre fogja alább szállítani, melly ha ugy vagyon, azon hamis hírek, mellyek ezen birodalomnak hadi készületjeiről, következképen mind a' szárazon mind a' tengeren léendő hadakozásáról kiszórattak, és sokakat némkevés nyughatatlanságba is ejtettek, elegendőképen meg táfoltatnak.

Nagy nyughatatlansággal várják a' Spanyolok azt az örvendetes napot, mellyenn az ő Királyok újabb házassági életre fog lépni. Az ő első felesége volt a' Szitziliai Királynak 4 dik Ferdinandnak, és Mária Carolina Austriai fő hertzegaszonyuak leánya, Mária Antonia, Therésia, a' ki 1806 dik esztendő Május 20.dik napján meg halálozott. Mind

maga ez a' Fels. Király, mind az ő testvér öttse Károly két testvért, ugymint a' Brasiliai Hertzegnek két leányát, az elsőbb Mária Theresiát az utolsóbb Isabella Máriát Portugalliai Infantziákat akarják magoknak feleségül venni. (*) Sok Európai uralkodó fejedelmi házából született herczeg kis aszszonyoknak festett képeik vannak az ő kezében, a' kik közzül egyet mindenkor választhat magának, de még is azt lehet mondani, hogy

(*) A' Magyar Kúrir Honnyi leveleinek 25-dik és 26-dik lapjaia a' második oszlopnak végén és a' harmadiknak első oszlopán több helyen a' Spanyol Kir. Hertzegaszszonyok Infantziáknak nevezetnek. Hol vette az író ezt az idétlén nevezetet, tudni szeretném. Még eddig soha semmi Magyar könyvbén ezt a' szót nem olvastam, 's avval élni soha sem is akarok. Ez a' szó más szótól deriváltatik, t. i. ettől *infans, tis*; de helytelenül, mivel a' primitivum *infans* omnis generis lévén, minden nemű dolgokra reá illik. Hogy a' Németek *Infantin*nak nevezik, arról himet várni a' Magyaroknak nem lehet. Ha a' Magyar Tudósok ezen *infantzia*-szót közönséges megegyezéssel helybe hagyák, és beveszik, én sem fogok attól idegenkedni.

mind maga a' Király, mind az ő testvér öttse, politica okokra nézve, inkább a' Portugalliai Kir. mint más fejedelmi Házból valókat fognak magoknak választani. Ennek a' kettős egybekötésnek épen az a' politikus izélja fog lenni, melly volt 3-dik Károly Spanyol Király alatt a' Portugalliai Koronahertzegnek, János Mária József Brasiliai Fejedelemnek Sarlotta Joachima Spanyol herczeg asszonnyal való öszveházasíttatásának, mellyben Florida Blanca Spanyol Kir. Minister azt erányozta, hogy ha a' Brabantzia hertzegi házból származott Királyok férfi maradékok nélkül kihalnának, azon esetben a' Portugalliai korona a' Bourboni házból álló Spanyol Királyokra esne.

A' Fels. Spanyol Király az ő igazság folytatására és kegyelem kiosztogatására ügyelő Ministerének következő foglaltu decretumot küldött: Azólta, hogy az Isteni Kegyelemből, és az én kedves jobbagyimnak erántam való szeretetekből az én őseimnek Királyi székébe béültem: legszentségesebb kötelességemnek tartottam a' Haza védelmezőinek vitézi tetteiket megemélni, azokat minden lehető eszközök által megjutalmaztatni, és azt a' kárt, melly sok intézeteket érdeklött, kipótolni. — A' menyire csak a' körülállások, és a' hosszas pusztító hadakozás által meg háborított haza állapotja meg engedték, azon voltam, hogy azoknak szolgálátjokat, a' kik magokat a' Haza eránt érdemessekké tettek, meg jutalmaztassam, és az ő segedelmekre módot találhassak. Ezen vegre az én Kir. Familiámnak költségeit szembetűnőképen őfzve szoritottam, koronám jövedelmének nagy részét arra fordítottam, és az Ország Püspökségeinek egy harmad részét a' Római Szent Szék engedelmével, az érdemes embereknek meg jutalmaztatásokra rendeltem. — Azoknak számok, a' kik illy kegyelembéli jövedelmet nyertek, már is olly szembetűnő, hogy az én figyelmetessé-

gemet az oskolák fundációjára, a' papok házaikra, az Universitasokra, az ispotályokra, és egyéb kegyesintézetekre fordítanom kell. Mivel azt akarom, hogy a' megüresedett Egyházi jövedelmek, és azok a' fizetések is, a' mellyeket más ném azon helybéli személyek vesznek, ezen hasznos végekre fordítsassanak, mihelyt azok meghalnak, azt akarom, hogy azoknak egy harmad része azonnal más végekre adattasson, 's a' t.

Frantzia Ország.

Az e' folyó holnap 8-dik napján költ Frantzia Monitörnek darabja a' Bonaparte Elbai szigethől való eltávozásáról következő módon szól: "Mi, ugymond, mái napiglan sem adtunk semmi tudósítást az Elbai szigethől eltávozott Bonapartének állapotjáról, leg inkább azért, mivel azon tárgyról sokféle módon szóllanak az Európai közönséges újság levelek, e' mellett azért is, mivel a' telegrafikus tudósítások, mellyekből legelsőbbben is e' dolgot meg értettük, semmi közelebb való körülállásokat velünk nem közlöttek." A' Monitörnek 8-dik Martziusi darabja következő módon írja azt le.

„Bonaparte, ugymond, Febr. 6-dik napján, estéli 9 órakor, el hagyta az Elbai szigetnek fő városát Porto-Ferrajo-t, a' midőn Martius elfő napjáig szüntelen tfendes volt az idő. Egy briggsbe szállván bé a' tenger partján, őtet 1000, vagy leg feljebb 1100 fegyveres ember követte más négy kis hajón: a' vele elmentek közt leg kevesebben voltak Frantziák, a' többi Lengyelekből, Korsziakból, Nápolyiakból, és az Elba szigetebeliek közül valók voltak. Ezek a' hajók Mart. 1-ső napján a' Juan-i golfóba, az az tenger öblébe Cannes mellett bosfátották le a' vasmatskákat, és az abban volt emberek mindjárt kiszállottak a' tenger partjára, a' kik közül meg azon nap ötven ember ment Cannesbe, 's arra készítették az oda való Polgármes-

tert, hogy velek együtt menjen a' Juan-i tengerkebelebe, hogy attól, a' kit ők fő vezéreknek neveztek, parantsolatot vehessen, de a' Polgármester az ő szavokra semmit sem ügyelt; ugyan akkor az is megparantsoltatott néki, hogy estéig 3000 portzió kenyeret szerezzen."

„Még azon napon 15 ember ment az Antibesi erősség eleibe, és Elbai desertoroknak adván ki magokat, azt kívánták, hogy botsáttassanak bé azon városba; de General, Baron Corsin, igen derék, és sok sebhelyekkel ditsekedhető vitéz, és Antibesi Cemmendans, őket fegyverekből kivetkeztette. Azután tsak hamar egy Elba szigetbeli hadi tiszt menvén oda, azon erősséget a' Bonaparte nevében felkérte; de ez is meg fogattatott, 's őrizet alá adatott — Végtére egy Kém jelent meg azon 15 embernek fogságból való kiszabadítáforra, a' kiket a' fent nevezett Cemmendans fogságba küldött, és a' General Drouot nevében való megkérésére, hogy a' polgári előjárókkal mennyen a' Juan-i tenger öblébe, de a' helyett, hogy nékie válasz adatott volna, hasonló módon meg fogattatott."

„A' következett napon, ugymint Martzius 2-dikán a' tenger partjára kiszállott fegyveres emberek Grasse vagy Grace város felé, Alsó-Provinciába marsiroztak; mindazáltal azon népes városon keresztül menni nem bátorkodtak, hanem Digne felé vették az útjokat, a' kiket a' Vari osztályban kommandirozó Generális Morangier előbb való menetelekben megakadályoztatni kívánván a' Draguignan-i katona őrizettel és a' Fréjusi Nemzeti Gárdistákkal ellenek ment. — A' mint néhány Frantzia tudósítások tartják, Marsal Massena is a' Generál Miollis vezérlése alatt egy kis sereget küldött Aix vagy Aachen felé, hogy a' Bonaparte seregének az útját meg akadályoztassa — Generál Marchand Grenoble mellett számos hadi sereget gyűjtött össze, a'

melly város a' Delphinatusi tartománynak fő, erős, és népes városa."

A' Monitörnek 11-dik Martziusi darabjában következő tudósítást olvassunk: „Egy telegrafikus irás, melly Lyonban reggeli 9-edfél órakor adatott ki, és ma dél előtt érkezett ide, azt tartja, hogy Bonaparte Martzius 9-dik napján Bourgoing-ban halt meg, és hogy a' következett napon Lyonba menni szándékozott.“ — Ez a' régi és népes város Páris után tsak nem legelsőbb és legnépesebb Frantzia Országban, a' Rhone és Saone folyóvizek összefolyások közt fekszik, 4000 háznál benne több van, lakosinak száma 150,000-re tétetik, a' kik többnyire mind manufakturisták, kézmiveiket más idegen Országokba viszik és küldik. Lakosai külömbkülömbféle vallásúak, legtöbben vagynak köztök Reformátusok —

Marsal Moncey Statusminister, és a' Kir. Testörző seregeknek első Generál-Inspectora Párisban Mart. 9 dik napján következő napi tudósítást adott ki: „Vitézek! Bonaparte egyik tartományunkba fegyveres kézzel rohant bé; a' K. Széknek és a' Hazának ellenségei ezt a' történetet tulajdon hazánokra fogják fordítani, és hazafiak közt való háboruságot szereznek; de az ő eszteleu és gonosz tselekedetek meg fog akadályoztatni. — Vitézek! Én jól esmérem azt a' nemes érzékenységet, a' melly titeket lelkesit. Most van az a' szempillantat, mellyben a' ti kötelességteknek lelketek ismereti szerént megfelelhettek, és a' mellyben a' ti Királyotok eránt való hívségteknek és határ nélkül való hajlandóságtoknak leg szembetűnőbb próbáit adhatjátok. Reménylem, hogy ti a' velem való egyesülésben, és a' ti polgári 's hadi tisztetekkel való egyetértésben úgy fogtok mivelní, a' mint a' környülállások kívánnyák; szoroson azokhoz a' regulákhoz fogjátok magatokat tartani, mellyek a' napi parantsolatban előrökbe irattak, abban a' parantsolatban, mellyet

Generál-Lajtnant Gróf Lagrange az én elutazásom alatt kiadott.

Minekutánna Bonaparte Napoleon Fréiúsbá, a' Provinciai Tartománynak régi városába ki szállott volna, következő érzékeny, de a' mellett igen fontos hirdetményt adatott ki, és tétetett közönségesfé 18-dik Lajos Király: A' Constitutionális Törvénykönyvnek 12-dik tikkelye különösen azt parantsollya nekünk, hogy a' Status hátorságának feon maradásáért szorgalmatoskodjunk; hogyha mi ezt nem mivelnénk, valósággal veszedelembé forogna, ha birtelen való intézeteket nem tenénk azon támadásnak meg fojtására, melly Országunknak egy pontjában épen most támadt, és azon öszve esküvésnek és gonoszfágnak, melly a' hazafiak közt való háberuságra és a' kormányzéknek ki irtására tzelzött.

Arra való nézve azon hiradásra, mellyet a' mi hivünk, és Országunk Cancellariúsa Dambrey ur tett, és a' mi Királyi tanátsunk adott, azt parantsollyuk: 1) Bonaparte Napoleon áruló és partos ember, mivel fegyveres kézzel jelent meg a' Vardei osztályban. Minden kormányozónak, Commendansoknak, hadi tisztnek, nemzeti Gárdistáknak, polgári bivatálviselőknak sőt a' magános polgároknak is azt parantsollyuk, hogy őtet üzöbe vegyék, fogják meg 's mingyárt hadi tanáts eleibe állítsák, és büntessenek meg a' törvény szerént — 2). Hasonló büntetés alá rekesztessenek az ő tzimborás társai: minden rangbeli katonák és tisztviselők, a' kik a' nevezett Bonapartét azon Országba való beütésekor követték, ha a' jelenvaló rendelés kihirdetése után nyoltzad nappal magokat a' mi Kormányozóinknál, a' katoná osztályok Kommendansainál, Generálisainknál, vagy polgári tisztviselőinknél bé nem jelentik — 3) Hasonlóképen azok, a' kik a' pártosságot előmozditják, abban részt vesznek, a' kormányt meg változtatni, és hazafiak közt való hál orút támasztani igyekeznek, hason-

lóképen üzöbe vétettetnek, és meg büntettetnek; minnden polgári és hadi tisztviselők, előjárók, igazgatók, a' közönséges pénznek kifizetői és bévévői, sőt azok a' magános polgárok is, a' kik Bonapartét vagy egyenesen, vagy közbe vetéssel segítik — 4) Hasonló büntetés alá rekesztettek, a' főben járó törvénykönyvnek 102 tikkelye szerént azok, a' kik vagy közönséges helyen, vagy gyűlésekben való beszédjek, vagy felragasztott tzedulák, repülő irások által abban részesülnek, vagy a' lakosokat pártütésre ingerlik, vagy azoknak elnyomatásokra; valamit mivelnek — 5) A' mi Cancellariusunk, ministerjeink, Státustitoknokjaink, a' policiának fő igazgatója, minden katoná osztályoknak igazgatói, Generálisok, Kommendánsok, fel- és all tiszték, a' jelenvaló rendelés által arra köteleztettek, hogy azokat nyomtattassák és szegeztessek ki — *Kiadatott a' mi Tuilleriai palotánkban, Mart. 6-ik napján, 1815-dik esztendőben, Országglásunknak 21-dik esztendejében — Lajos. m. pr.*

Hogy ezt az igazságos, és mind a' természeti mind a' nemzeti törvényekkel meg egyező Kir. parantsolatot Bonaparte Napoleon megérdemlette, és hogy minden igaz szívü, közönséges tsendességet szerető Frantzia köteles legyen azoknak bétellyesítésére, a' következő jegyzésekből, mellyeket egy tudós Frantzia Constant Bejnamin ki adott Párisban Martzius 11-dik napján, kitettzik: „Tizenkét esztendő óta szüntelen sanyargatott minket egy ember, a' ki egész Európában sok pusztitást vitt végbe, 's minden idegen nemzeteket felingerlett ellenünk. Végtére kéntelenek lévén a' mi védelmezőink a' nagy számban engedni, hátrább vonták magokat. Sok századoktól fogva tsak most látott Páris városa a' maga kőfalain ellenséges zászlókat lobogni. Ezeknek a' sok gonoszoknak szerzője az erőszak tételt letette, és minekutánna minden

tsapásokat hazánkra ki terjesztett volna, Frantzia Országot elhagyta. Ki gondolta volna azt valaha, hogy ő magát ismét meg mutassa, és mind magára, mind a' fiára nézve ismét just tartson ezen Országhoz; ő a' Frantziáknak szabadságot, győzedelmet, és békességet ígér, és Királyi székét vissza kívánja.

„Vissza kívánja a' maga jussait? ugy de hol vagynak azok? Talán az örökség szerént való jussok? De a' 12 esztendőig tartott törvénytelen birás (usurpatió) és egy gyermeknek örökössé való meg határozása 700 esztendőbeli tsendes birodalommal meg nem egyezhetnek. Vagy talán a' népek kívánsága? De ha ez a' kívánság kérdőre vétetődne, nem volt é az egyenlő minden szivekben Bonaparte meg vettetésére? Tehát semmi nemű feltételben nem tartbat ő just. — Ő, a' ki tyrannusi módon uralkodott Frantzia Országban, szólhat é a' szabadságról? Nem ő é az, a' ki 12 esztendőtől fogva a' szabadságot elásta, és össze rontotta? Őtet sém az előbbi emlékezet, sem a' szokás nem mentegethetik; ő Larsony alatt nem született. Azok a' kiket ő járom alá vetett, neki polgártársai voltak, a' kiket ő vasbékókra hanyt, hozzá hasonlók voltak. Ő nem felső hatalmasságtól vette az örökséget, ő kegyetlen uralkodásra vágyódott; ő akképen akart uralkodni. Minémű szabadságot ígérhet tehát ő? Nem vagyunk é mi most ezerszerte szabadabbak, mint voltunk az ő uralkodása alatt?”

„Ő győzedelmet ígér minékünk, noha háromszor hagyta el a' maga hadi seregeit, ugymint Egyiptomban, Spanyol országban, és az Orosz birodalomban, bárom felé hálal nemének, ugymint a' bidegnek, a' nyomoruságnak és kétségbeesésnek tárgyaivá tette ki a' maga bajtársait; Frantzia Országot az ellenség beütése által meg aláztatta, azokat a' keresményeket, a' mellyeket mi neki szerzettünk, ismét elvesztette — Békességet ígér,

holott az ő tsupa nevezete háborunak jele. Méltó é, hogy ő érette ismét Európa gyűlölségének tárgyává legyen a' Nemzet? Hát ugyan az ő győzedelme legyen é annak az háborúnak kezdete; melly a' pallérozott világnak életet és halált okozzon?

„Azt ígéri, hogy a' vagyonsfágot fenn tartja, azt a' vagyonsfágot, mellyet néhány bódult és a' Kormányszéktől meg nem esmérteztett irók meg támadtak. Ő maga sem tarthatja meg a' maga ígérteit, Európát játalomúl nem ígérheti, és ha megakarná ígérteit tartani, a' Frantzia vagyonsfágot gazdagságok által kellene visszapótolni. Ő tehát semmitsem kívánhat, semmit sem ígérhet; kit győzhetne ő arról meg? kit tsalhatna meg? Háború van belől, háború kívül, ezek azok az ajándékok, mellyeket ő minékünk hoz. Az illy ellenség ellen semmi rendkívül való sinórmérték, semmi gyanakodó vigyázat, semmi hatalombeli kiterjesztés nélkül nem szükkölködik a' Kormányzék; mindenre elegendő a' Constitutzió, ennek pedig már eleget tett a' Király, a' midőn a' nemzet képviselőit magához hívta.”

„Hasonló módon nagy bizodalommal össze hívja azokat a' férfiakat, a' kik a' Hazáért véreket kiontani mindenkor készek voltak, és azokat, a' kik a' monarkát, mint a' szabadság védelmezői körül vették, a' kik a' számkivetésbe küldött Frantziákat, a' kiknek az anya földét vissza adta; és azokat az új birtokosokat, kiknek keresményekről őket közönségesen bátorságosokká tette, és mindazokat, a' kik meg gondolják és érzik, a' kik a' mi Coustitutzionális fundamentomos oszlopinak, a' mi létünknek méltóságát betsüllik és szeretik — Azt a' Constitutziót, mellynek hasznai előttünk már esmértezesek, védelmezni tartozunk, a' melly Constitutio, minden, jobbitásnak eszközeit magában foglalja és a' melly a' Királynak, a' bátorságra és a' nemzetre nézve a' kiknek kezefe, napról napra kedvesebb leszen, mi azt min-

den törvénytelen uralkodó ellen védelmezni tartoznak, melly minden kar és rendbéli személyekre kiterjedt, melly az egész Európát ellenünk feltámasztotta, és a' melly belőlről, és kívülről, minden némmű gyalázatot és inséget reánk vonja.

„Talán szükség felett való ez a' felbuzdítás, talán terhel már ez a' veszedelen; ha úgy volna, minden Frantziák fegyverhez nyulnának Királyoknak, Constitutiojoknak 's hazajoknak védelmezésére, és azok leg utolsóbbak nem lesznek, a' kik a' Kormányzéseknek néhány intézetjeit szabadon ótsárolták, épen ezek fognak az első rendben viaskodni, mivel jól tudják azt, hogy mennél drágább nékik a' szabadság, annál kötelesebbek a' szabadságnak örökös ellenségét visszavereni, és tökéletesen meg vannak arról győződve, hogy az a' Kormányzék, melly a' leg kétségesebb szempillantatokban is a' szabadságot böltsességgel és hatalommal védelmezte, hogy a' győzedelem után a' szabad népet még jobban betsülni, és ennek a' népnek jussait mint leg betsesebb kintsét, a' nemzet köz erejével védelmezni fogja 's a' t.

Constant Beniamin-nak ezen hirdetményéből világosan kitettik, hogy Bonaparte Napoleon Frantzia Országba való bemenetelekor mind a' Frantzia néphez mind az armádához hirdetményeket küldeni el nem mulatott.

I. Az Armádához küldött hirdetménye következőképen van:

Vitézek! mi meg nem győztettünk; két ember, a' ki a' mi hadi rendjeinket elhagyta, hagyták el a' mi borostyán koszuinkat, hazajokat, fejedelmeket, és jóltérőjüket. Hát ugyan azok, a' kik 25. esz-

tendeig egész Európát köröfkörül járták, azt azért miveltek-e, hogy az ellenséget ellenünk felgerjesszék, a' kik egész életükben a' mi szép Frantzia Országunkat átkozzák, idegen armádáknál szolgálnak, a' mi sassaiknak parantfoljanak, és fogva tartják, azok a' kik annak tekintetét elnem szenvedhették? Hát ugyan elszenvedjük-e azt, hogy ok a' mi ditsósséges iparkodásunknak gyümölsével éljenek; hogy a' mi betsületünket, jószágjainkat elfoglalják, hogy a' mi ditsósságunkat ótsárolják? Hogyha az ő uradalmok sokáig tartana, mindenünk, még azoknak a' halhatatlan napokosk emlékezete is eltöröltné; mellyet nagy méreggel igyekeznek meg homályosítani, miként igyekeznek azt méreggel öszve keverni, a' min az egész világ bámul? Hogyha még védelmezői vannak a' mi ditsósságunknak, valósággal azok közt az ellenségek közt lesznek, a' kiket mi a' tlatapiatzokon meggyőztünk.“

„Katonák! Én a' ti szavatokat számkivetésemben hallottam; minden akadályok és veszedelmek közt ide jöttem. A' ti Generálistok a' nép választása által ide hivatott, ti általatok fel emeltetett lévén ti néktek vissza adatott; jöjjetek ide, kaptsoljátok öszve magatokat ő véle — Tépjétek le azokat a' színeket, mellyeket a' nemzet számkivetésbe küldött, és a' mellyek 25 esztendőből fogva Frantzia ország minden ellenségei öszve kaptsoltatásának jele vólt; függeszszétek fel azt a' három színű kokardát, mellyet ti minden nagy napokon viseltetek. Szükség elfelejtenünk, hogy mi a' népeknek urai voltunk, de azt el nem kell szenvednünk, hogy valaki magát a' mi ügyünkbe avassa.

(A' többi következik)

Márt. 18-ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 302 3/4 forintot Váltó-
tzedulában. Egy Cs. aranyért 14 forintot 8 3/4 kr.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 23.

A' Magyar Kurir 23-ik darabjához.

Magyar Ország.

Debretzenben Mártzius 1-ső napján 1815-
dik esztendőben.

A' Hazánkban zfendülni kezdő neme-
sebb mesterségeknak szembetűnő kárára,
meg holt itten a' múlt Jan. 30-dik napján
nehai Nemes Erős Gábor ur. Ez a' je-
les talentumu ifju ember a' Debreczeni Ref.
Collegiumban tanulván, az oskolai tudomá-
nyok mellett jókor elkezdette a' rajz o-
lást és mettszegetést is. Nagy érde-
mű, 's az ifjak hasznában a' Hazának hasz-
nát, 's a' Nemzetnek ditsősségét munkáló-
dó tanítóinak ösztönözésére, olly előmen-
ettel forgolódott azon szép mesterségek
közzül, hogy példáját követő számos tár-
saival, különösen két leg hűségesebb baráti-
val, nehai Petes Dávid, és Ns. Pap
Jósef Urakkal együtt még deák korok-
ban egy kis ó átlást, és három rendbeli
új átlást kimettszettek, és közre botsátot-
tak, tulajdonképen ugyan a' Magyar tanú-
lók számára, de azonban úgy, hogy ki-
vált a' nagy formában kijött új átlások
nagy embereknek is kezeikbe illenek.

Kikerülvén az oskolából a' már feltü-
zelődött, 's a' maga alkalmas voltát érző
ifjú, egy másik hasonló nemes érzésű tár-
sával Pesten és Bétsben a' gyakorlottabb 's
próbáltabb mesterek vezérlése alatt kíván-
ta nagyobb tökéletességre vinni azt, a'
mit a' vele született hajlandóság kezdetett
volt el vele. Ekképen nem csak a' metts-
zésben mentek sokkal előbb mind ketten,
hanem a' betű formáknak mettszését, és
öntését is meg tanulták, 's annyira vitték,
hogy az ó betűik csak nem minden más
betűket meg haladtak; sőt sok fáradsága-

iknak 's költségeiknek hasznával kívánván
végtére élni: azzal az édes reménységgel
tértek meg hazájokba, hogy a' könyvnyom-
tatásra adván magokat, nem csak a' tudo-
mányok barátinak szolgálnak, hanem a'
Nemzeteknek ditsősségét is emelik a' kül-
sők előtt. A' midőn méltán reménylhet-
tek, hogy szolgálatajok (melly a' maga ne-
mében Hazánkban első és egyedül való lett
vólna) kapós és mindenek előtt kedves lesz;
a' midőn minden jót ígérhettek magoknak
a' Nemzettől, mellynek ditsősségére ők is
valamittettek vólna: akkor a' kívánt könyv-
nyomtatói hivatalra engedelmet nem nyer-
hetvén, mintegy a' szép mesterségek, ne-
mes Hazájából számkivettette egyik közülök
ugyan egy Méltós. Grófnak falúsi jószágá-
ban válalt tisztartói hivatalt, maga pedig
ez a' meg boldogúlt ifju ama számtalan if-
jak attyának, Méltós. Baró Vay Mik-
lós Eő Nagyságának szárnyai alatt talalt
nyugodalmat, a' ki sokakat fogad bé, nem
azért mintha reájok szüksége vólna, hanem
azért, hogy azoknak van kegyelmére szük-
ségek. Így minden jeles próbatételeit a'
betű mettszésre, öntésre, nyomtatásra, sőt
a' Stereotypusra nézve is abban bagy-
ván, a' Debreczeni salétrom főző háznál
vonta meg magát, a' honnan a' száraz be-
tegségben, életének 36 dik esztendejében
meg halván eltemetődött. Utolsó tisztes-
ségére a' Collegiumban tanító minden Pro-
fessorok és minden Tanítók kimentek.

Meg kell adni a' Debreczeni Ref.
Collegium Előjáróinak 's Tanítóinak azt
a' méltó ditséretet, hogy nem az oskolá-
nak, hanem a' világnak nevelik az ifjakat,
a' mennyiben azoknak elmejét, és igyeke-
zetét a' valódi és tulajdonképen úgy mon-

datott tudományokon kívül, a' szép mesterségekre is serkengetik, és vezérlik. A' Rajzolás, Festés, Mettszés, a' Musika és Éneklés leg alább mellesleg tárgyai ezen oskolában a' tanuló igyekezetének, 's annál fogva szelidítői az erkölcsöknek, formálói az izlésnek, pallérozói a' Haza ifjainak.) Sok ifjak állottak már ezen oskolából elő, a' kik a' szép mesterségekbe olyan lépéseket tettek még tanuló korokban, hogy a' Nemzetnek valóssággal dicsőségére szolgálhattak volna. De, fájdalom! még eddig a' szerentse a' próbatévők szép igyekezetének nem felelt meg egész mértékben a' kedvetlen idők miatt. Annyit ezek az ifjak megmutattak, hogy a' Magyar a' szép mesterfegekre is alkalmas, csak Moecenások legyenek. Mikor jöfela' Magyar égre az a' szerentsés nap, a' midőn Nagyaink meg halják, 's megértik a' Nemzet szavát, 's figyelmességüket 's tehetségeket annak dicsőségére 's boldogságára fordítják.

H i r a d á s.

A' Cs. K. Privilegiált Komáromi Assecurans Társaság, melly az ő első öszve állásának idejétől 1807-dik esztendőől fogva a' pénz változásáig virágzó állapotban volt, hanem azon időtől fogva tsekélyebb előmenetele lehetett, de csak ugyan mégis a' változó mostoha körülállások között is a' maga lételet szakadatlanul fenn tartotta; most ezen folyó esztendőben, a' midőn az áldott békesség által tsendesebb és kedvezőbb körülállásokat remélhetünk, némely jó indulatú, a' kereskedésnek előmozdítása által Hazájoknak használni kívánó Hazafiaknak buzgó fáradozása, és dicséretes igyekezete által újra olyan lábra állított, és olly karba helyeztetett, hogy ennek a' biztos hajókázásra ügyelő munkássága mind a' közönségnek, mind az egyes személyeknek tökéletes bátorságával tovább is folytathatják.

Ezen 200,000 forintokból álló Privilegiált bátorságosító Kaszszának eddig fő tárgya volt, a' Tiszán, Dráván Eszékig, és a' Dunán egyfelől Mosonyig, más felől pedig Bétsig fel 's alá járó üres és terhes hajókat (egy Hajót ugyan 20,000 forintoknál nem fellyebb) a' kidolgozott Tariffa szerént, Martius 1-ső napjától fogva Novemberutolsó napjáig, Státziókrol Státziókra fizetendő procentumért bátorságosítani, vagy is assecurálni, és azokért a' véletlen szerentsétlenségekben jót állani; hanem jöltévő czélját ezentúl a' Száván Sziszkaig, és a' Kulpán Felső Kálótzáig hajózáokra is ki terjeszteni kívánván, a' hajók, vagy az azokba rakatott Józág a' nevezett vizeken is assecuráltatni fognak.

Mellyre nézve, a' melly Kereskedő és Hajós Urak akár a' fenn említett, akár a' most meg nevezett vizeken Hajókat, és azokba rakatott gabona, vagy akár minémü Javaikat assecuráltatni kívánnyák; akár a' Ts. K. Priv. Assecurans Társaság Directiójánál Komáromban, akár pedig annak Biztosainál, úgymint Török Betsénn Derzsánits Miklós, Bajánn Kulungych József, Budánn László Ferentz, Győrben Mészáros József, és Mosonyonn Rédl Fülöp Uraknál személyyessen, avagy Postánn Frankón erga Recepisse jelentést tenni terheltessenek. Melly utóbbi esetben — előre feltévén ázt, hogy a' Hajónak jónak kell lenni, — a' Hajónak kemény, vagy lágy fa voltát, annak és az azon lévő Kormányosnak 's két hajóslegényeknek neveit, a' gabonának mind in Specifico, mind pedig Summában az árát, és Speciesét a' lehetőségig, jó lelki esmérettel, úgy az assecurálandó Summát, Hajó indulásának napját, óráját, és azt, honnan? 's meddig? kívánatik tétetni az assecurálás, a' Levélben szükség leszen feljegyezni.

Költ Komáromban Mártzius 15-dik napján 1815. esztendőben. Az assecurans Társaságnak tagjai.